

KOGNITĪVIE IZAICINĀJUMI UN ORGANIZATORISKĀ DINAMIKA PĒTNIĒKU LABKLĀJĪBAS VEICINĀŠANAI: LITERATŪRAS APSKATS

Ievads. Akadēmiskā vide var tikt raksturota kā strukturēta, hierarhiska sistēma, ko veido dažādi organizācijas līmeņi atbilstoši pētnieka karjeras progresijas fāzēm. No makroergonomikas perspektīvas tā ir arī sociotehniska sistēma, kuras elementu – iekšējās un ārējās vides, organizācijas konteksta, personāla un tehnoloģiju – optimāla mijiedarbība ir pamatā darbinieku labklājībai un produktīvai. Taču arvien pieaugošais literatūras apjoms par pētnieku mentālās veselības riskiem un samazināto labklājību darba vidē liecina par iespējamām sistēmiskām nepilnībām akadēmiskajā vidē un rada nepieciešamību meklēt risinājumus pētnieku darba vides uzlabošanai.

Pētījuma mērķis bija analizēt literatūru saistībā ar kognitīvajiem izaicinājumiem un organizatorisko dinamiku, lai identificētu iespējas pētnieku labklājības veicināšanai.

Metodes. Literatūra tika atlasīta saskaņā ar iepriekš izveidotu meklēšanas un atlasē stratēģiju, izmantojot Scopus datubāzi. Apskatā tika ietverti pieejamie pilna teksta pētījumi ar primārajiem datiem, kas identificēja kognitīvos un/vai organizatoriskos riskus pētniecības vidē.

Rezultāti. Viens no galvenajiem kognitīvajiem izaicinājumiem, ar ko saskaras pētnieki, ir liela darba slodze, ko rada dažādu pienākumu apvienošana (pētniecība, lektora darbs, u.tml.) un augstās produktivitātes prasības. Kognitīvās slodzes radītos nelabvēlīgos efektus pastiprina neoptimāla organizatoriskā dinamika, kas ietver tāds faktorus kā pētnieka darba un karjeras nenoteiktība, neefektīvas pārvaldības prakses un nepietiekams vadības atbalsts, konkurences veicināšanas kultūra, sociālā izolācija u.c. Liela nozīme ir arī nepietiekamai dzimumu līdztiesības un iekļaujošas vides nodrošināšanai.

Secinājumi. Pētnieku labklājības uzlabošanu akadēmiskajās institūcijās var veicināt sistēmiskas, organizācijas līmeņa izmaiņas, kas vērstas uz efektīvu pārvaldību, kā arī uz sadarbību orientētas iekšējās kultūras un pētnieka karjeras stabilitātes veicināšanu.

Atslēgvārdi: pētnieki, labklājība, kognitīvie izaicinājumi, organizatoriskā dinamika

Primary author: FREIBERGA, Diana

Co-authors: ROJA, Zenija (University of Latvia); Prof. KALKIS, Henrijs (University of Latvia); FREIBERGS, Zigmunds (University of Latvia)

Presenter: FREIBERGA, Diana

Session Classification: HFE, IE

Track Classification: Programma: Programma